

Òscar Ribas, cap del govern d'Andorra

“Hem de canviar perquè hem tocat fons”

Oscar Ribas explica la seva opinió sobre el procés constituent que viu Andorra. El cap del govern andorrà analitza els factors que han provocat l'actual crisi que viu aquest país, que ha tingut com a conseqüència immediata un bloqueig institucional.

Oscar Ribas i Reig ha accedit dues vegades al càrrec de cap de Govern d'Andorra, l'última durant aquesta legislatura. Però en cap de les seves gestions ha trobat una bassa d'oli en els escenaris polítics en què ha hagut de governar. El màxim càrrec polític a què pot accedir un andorrà va ser instaurat, per un decret dels coprínceps, l'any 1981. Un any després Oscar Ribas es va convertir en el primer andorrà que formava un govern, però menys de dos anys després va presentar la dimissió acusant les diferents institucions andorranes de no voler consolidar el procés de reforma. Des del gener de 1990 Ribas torna a portar el timó del vaixell andorrà, però la mala maror s'ha tornat a creuar en el seu rumb. La majoria del Consell General (parlament) no li dona suport i recentment ha patit una moció de censura que no ha prosperat. Després de la tempesta arriba la calma. L'enfrontament polític, que ha tingut el seu punt àlgid amb una moció de censura, sembla que pot acabar amb un nou consens. Oscar Ribas no està preocupat per aquesta tensió política, que valora com a positiva.

—*La primera vegada que va accedir a la presidència del Govern d'Andorra no va acabar la legislatura, ara el Consell General bloqueja la majoria de propostes de llei i entre elles el pressupost per al 1991. ¿Vostè està predestinat a governar amb totes les dificultats?*

—Els fets històrics ho diuen així, però jo crec cal analitzar el fet polític. Cal reconèixer que són controvertit. Però crec que és positiu, ja que quan he accedit al càrrec de cap de govern he buscat el canvi polític, encara que es pugui considerar mínim. Amb la política que ha viscut Andorra, durant molts anys extremadament conservadora, penso que s'ha d'obrir, precisament, per a conservar. Això no vol dir que pretengui ser revo-

lucionari, però un mínim d'obertura és necessària per al país.

—*És en la busca d'aquest canvi que vostè xoca sempre amb el Consell General.*

—Sí, amb el Consell o amb les tendències ultraconservadores o amb un conservadorisme mal entès.

—*¿Per quins motius va modificar el seu govern, el 19 d'octubre, sense pactar-lo amb la majoria opositora que bloca el Consell General?*

—Es va canviar el govern sense ser pactat precisament perquè va fracassar el pacte de govern de coalició. Em volien imposar unes persones contra les quals personalment no en tinc res, però políticament no s'hi podia conviure. Crec que amb el nostre sistema de governar és important actuar com un equip. No es poden extrapolar les circumstàncies dels països grans. El nostre sistema és diferent i crec que un govern sense un mínim de possibilitats de cohabitació entre les persones és difícil portar-lo endavant. Això no vol dir que jo em negués a acceptar dins del govern persones afins a l'actual majoria amb que era possible treballar amb esperit d'equip. En canvi amb les persones proposades això no era possible.

—*¿Es pot governar sense tenir el pressupost aprovat?*

—Això s'ha mistificat una mica, hi ha dificultats però no en excés. Es parla de paràlisi pressupostària, però no n'hi ha, sobretot en inversions perquè en aquest sentit hi ha pressupostos plurianuals aprovats en anys anteriors. És a dir, que quant a inversions se segueixen els programes previstos. Sí que tenim petits problemes amb el funcionament, concretament amb les entitats que reben diners de part del govern. Aquesta és l'única restricció real que hi ha.

—*¿L'actual crisi és una demostració que el sistema polític andorrà ha tocat el fons?*

—Sí, totalment. Jo he viscut políticament l'evolució de la crisi del sistema institucional, que va començar l'any 1975. És molt clar que les nostres institucions, que s'han mantingut durant set-cents anys, servien per gestionar una comunitat relativament petita. Però, a mesura que la comunitat es fa gran, la màquina institucional no pot funcionar. Hem de veure perquè hem tocat el fons. Aquesta és una de les raons, no l'única, que demostra que necessitem la constitució.

—*I amb aquesta necessitat, ¿és factible el consens parlamentari fins que la constitució sigui una realitat?*

—Jo sóc optimista amb els fets que s'estan desenvolupant aquests últims dies. Crec que arribarem a un consens fins que s'aprovi la constitució.

—*¿Ha estat necessària la moció de censura per poder tornar a parlar de consens?*

—Jo crec que la moció de censura s'havia de produir. La gent s'ha pogut manifestar i ha tret tots els dimonis de l'ànima. Després de la guerra esperem que vindrà la pau.

—*Consensuar la constitució amb els coprínceps significa que els andorrans han de negociar amb dues delegacions. ¿Això representa partir de la inferioritat?*

—No, no ho crec. Avui hi ha un consens general amb els coprínceps. S'han adonat de l'absoluta necessitat de l'existència d'una constitució. Abans hem parlat de l'aspecte purament interior, ja que les institucions no són vàlides per gestionar el país. És necessària una actualització de les institucions i al mateix temps hi ha un fort ingredient amb vista a l'aspecte internacional. Avui és inconcebible que un bisbe de l'església catòlica i un president d'un estat democràtic puguin ser els caps d'un estat feudal. La constitució necessita legitimar la institució del copríncipat. Al mateix temps, a

partir del camí que segueix Europa cap a la unió política, després de la unió econòmica, no s'entendria que dins de la geografia de la nova Europa hi hagués un estat o una comunitat petita que regís els seus destins amb institucions totalment desfasades.

—*En aquest sentit, la república és possible?*

—Tèdicament seria possible.

—*¿I vostè creu que és desitjable?*

—No és desitjable. El que hem de buscar és una evolució i no una revolució, que en aquest país seria dolenta. Hem d'evolucionar conservant les actuals institucions del principat i adaptar-les a les necessitats del nostre país. Crec que una ruptura total seria perjudicial.

—*¿No pensa que els partits i els sindicats haurien de ser legalitzats abans d'entrar en el procés constituent, perquè aquests poguessin representar de manera clara els diferents sectors socials en la redacció del text?*

—Jo faria una distinció. Crec que a Andorra hi ha hagut sempre partits polítics, no han estat estructurats sobre bases ideològiques, però el fet és que des d'el segle dinou s'han celebrat eleccions lliurement. S'hi han presentat persones concretes, i la gent ha fet la seva acció política entorn de persones. Això és difícil d'entendre fora d'aquí, però s'ha de tenir en consideració que som una comunitat petita. Fins ara els votants eren limitats, tots ens coneixíem. Es a dir, que el fet que no hi hagi partits polítics ideològicament estructurats no vol dir que no hi hagi partits polítics. Actualment, des de fa pocs anys, s'han començat a estructurar partits polítics que actuen amb estatuts. Encara que no tinguin personalitat jurídica pròpia, estan totalment permesos i actuen com a partits polítics. Evidentment la constitució s'haurà de pactar amb aquests partits polítics, els que hi ha de fet i les forces polítiques que no estan estructurades de fet però que participen en les eleccions.

—*¿El projecte de llei d'associacions, està blocat per la crisi?*

—Hi ha un projecte de llei d'associacions sindicals i polítiques que està blo-

cat. És pot dir que és a causa de la crisi, però crec que hi ha diferents opinions, hi ha qui pensa que aquest projecte ha d'estar blocat fins després de la constitució. Amb la llei de modificació del codi de la nacionalitat andorrana passa el mateix. Alguns creiem que les dues lleis han de ser votades abans de la constitució i una altra opinió que creu que aquestes lleis han de ser votades després.

—*¿I vostè que en pensa?*

—Jo crec que es facilitarien les coses si aquests projectes, que no són constitucionals en principi, fossin aprovats

no ens ha tret independència. Perquè la seva actuació és purament personal. És a dir, que el bisbe no respon davant de l'Església dels seus actes respecte Andorra, ni el cap de l'estat francès davant del seu parlament. El que s'ha de definir és el marc del què i fins on es pot considerar la independència en el cas de tots els estats. Avui els estats són interdependents; el que passa amb la Comunitat Europea és una prova d'aquesta pèrdua d'independència. El cas d'Andorra no és el mateix, però sempre hem estat dependents dels estats veïns.

—*¿Andorra tindrà algun dia televisió pròpia?*

—Aquest és un problema de pressupost. Aquest sí que és un problema derivat de la crisi perquè la televisió és un servei nou, i per tant no està en els pressupostos de l'any 1990 i es necessita un consens per posar-la en funcionament. Penso que amb poc temps arribarem a aquest consens.

—*¿Es podrà veure aquesta televisió fora dels límits andorrans?*

—No, de moment no podem sortir fora d'Andorra perquè no som membres de la Unió Internacional de Telecomunicacions ni tenim autorització d'aquest organisme per emetre fora del nostre país. De moment només podem emetre dins del territori, però esperem que un dia podrem emetre fora del nostre territori.

—*¿Es pot considerar que els andorrans són catalans?*

—Els andorrans ens considerem de cultura catalana però no ens considerem políticament catalans, històricament sempre hem fet aquesta diferència. El que no podem ni volem negar que la nostra cultura és purament catalana. Geogràficament i històricament sempre hem estat més oberts cap al sud que cap al nord. És a dir, que aquí també hi ha una qüestió geofísica, cap a França les muntanyes són molt altes i les comunicacions històriques sempre s'han fet amb Catalunya. És un fet evident que som de cultura catalana, però no som Catalunya.

Osca Ribas reconeix en aquesta entrevista que és un personatge controvertit.

ARXIU

abans de la constitució.

—*¿Es pot considerar que Andorra és independent, tenint en compte que és un estat no reconegut per organismes internacionals com l'ONU, sense tenir representants diplomàtics i sense control de la justícia?*

—Crec que sempre ha estat un estat independent. Hem estat un estat abans que els altres estats. Andorra amb l'actual configuració existeix abans que els estats espanyol i francès. El fet de tenir dos coprínceps, el cap d'un estat democràtic i un bisbe de l'església catòlica,

ticament catalans, històricament sempre hem fet aquesta diferència. El que no podem ni volem negar que la nostra cultura és purament catalana. Geogràficament i històricament sempre hem estat més oberts cap al sud que cap al nord. És a dir, que aquí també hi ha una qüestió geofísica, cap a França les muntanyes són molt altes i les comunicacions històriques sempre s'han fet amb Catalunya. És un fet evident que som de cultura catalana, però no som Catalunya.

Francesc Robert